

A TENGERPART

POLITIKAI NAPILAP.

VIII. évfolyam.

FIUME, vasárnap 1911. december 31.

300. szám.

Szerkesztőség és kiadóhivatal (telefonszám 229).
Gradinata del Sasso Bianco 3, Wuzer ház 1 em.

Nyomda telefonszáma (sürgős esetekben) 932.

Felelős szerkesztő:

MURAI JENŐ.

Előfizetési ár:

Egész évre 24 kor. | Negyedévre 6 kor.
Félévre 12 kor. | Egy hóra 2 kor.
Egyes szám ára helyben 6 fillér.
Hivatalos hirdetések 6 hasábos petit sorja 60 fillér.

Az ujévi torlódásra való tekintettel kérjük a belépni szándékozó új előfizetőket, hogy ebbeli szándékukat **mielőbb** velünk közölni sziveskedjenek. Tisztviselőnek csak havi 1 koronába, tehát napi **4 fillér**-nél is kevesebbe kerül „**A Tengerpart**“ házhoz szállítva.

Ujesztendő.

. Vig zene zendül, pohár öszszecsendül. S azután egy pillanatra csend, mélységes csend, a lámpák kialszanak s míg az ó-esztendő végső vonaglással kimul, tüzes ifjúsággal, perdülő könnyedséggel megszületik az új esztendő, az Ur Jézus Krisztus születését követő 1912-ik.

A végső akkord tehát vig. Ugy, mint minden esztendőnél. Ellentétben az emberi elmulással, hol a kiengesztelő halál szomorúság és bánat között költözik be a gyászházba.

A Szilveszter esti vidám hangulat még bennünk vibrál, mikor a most született új esztendő horoszkópját kutató szemmel kémleljük. Mindnyájan szeretnők tudni, hogy vajjon ez az új esztendő mit rejt méhében, vajjon több vig-ság és kevesebb szomorúság vár a szenvedő, a küzködő, a létért folytatott nehézharcokban elernyedte emberiségre.

„A Tengerpart“ tárcája.

Temetés az Oceánon.

Két napja voltunk kint az Oceánon. Időről-időre a távolban egy-egy füstoszlop, vagy vitorla jelezte, hogy hajónkon kívül más hajó is van a végtelen vizen.

Máskülönbben csak tengert meg eget láttunk.

Barátságatlan volt mind a kettő.

Az ég beborult, komor, sűrű felhők borították, a tengert pedig alattomos, hosszú hullámok szántották végig.

Nem volt vihar, szelet is alig lehetett érezni, a hajó nem hanykolódott, csak lassan felemelkedett az egyik oldalán, a másikon pedig lesüllyedt a mélybe.

Lassu, de folytonosan erősödő hintázás volt az egyik oldalról a másikra és vissza, amely azonban teljesen bizonytalanná tette a járást a fedélzeten.

Az emberek — ezerháromszáz kivándorlót vittünk magunkkal, — akik oly mozgékonyak, jókedvtűek voltak az Adria- és Földközi-tenger kék ege alatt, elkomorodtak.

Szóltanul kuporodtak a fedélzet fedettebb részén, vagy lehúzódtak a hálókamrákba és ágyukra heveredtek.

A jövő előttünk mély rejtély marad s csak a múlt az, mely kevés örömet magában foglaló történetét szemünk elé tárja. *Bizony, bizony kevés jót nyújtott az elmúlt esztendő.* Fokozta azt a nagy drágaságot, melyet az 1910. év hagyott maga után s megteremtette azt az öldöklő háborút, mely a civilizáció jegyében indult meg s ártatlan emberek ezreinek vérért kívánja a „civilizáció“ szó teljes ignorálásaként. Ez az ó-esztendő legfőbb mozzanata.

Nincs amiért visszakivánjuk, amiért visszasóvárogjuk.

A régi latin közmondás ugyan azt tartja: „De mortuis nil, nisi bene“. A halottakról vagy jót, vagy semmit se mondjunk, de ez esetben el kell tértünk az udvariasság e szentelt paragrafusaitól.

Az 1911-ik esztendő nem volt örömteli s így elmulásakor még csak azt a szerény bucsuztatót sem nyújthatjuk, mely minden jövő léleknek elköltözésekor kijár.

Jött, nem hozott sokat, s amit hozott, az csak bánat s szomorúság volt. Ki fogja sajnálni tehát, s ki kívánja vissza? Elment, hogy helyet engedjen az újnak, a frissnek, a reménységgel teli, üde fiatalnak. Mindnyájan hisszük, reméljük, sőt bizonyosra vesszük, hogy az új esztendő mindenben felül fogja mulni az elmultat, több örömet, kevesebb bánatot s szomorúságot hoz a mi szerencsétlen, elsanyargatott országunk népének.

A hajó farán, az asszonyok hálóterme fölött, a fedélzet majdnem teljesen üres volt. Néhány beteg lézengett csupán fönt, akinek a *vízbetegség* annyira elvette az erejét, hogy már le sem tudott vándorolni a lépcsőközön.

Az egyik fedélközi lejárattal előtt három-négy asszony, kezét összekulcsolva, imádkozott:

— Miatyánk Isten, ki vagy a memykében . . .

Az imádságot egy-egy hangos sóhajítás szakította félbe:

— Istenem, ha ezt tudtuk volna, dehogy jöttünk volna el hazulról . . .

Mikor legnyomottabb volt a hangulat, váratlanul terjedni kezdett a hír:

— A hajón meghalt valaki.

A szegény, nyomorgó emberek, akik mind betegek voltak és érezték a maguk nyomorúságát, csak félve, suttogva ujságolták egymásnak a hajó legújabb eseményét.

Mintha mindegyik érezte volna, hogy itt igazán a felsőbb hatalom kezében van, hogy elpusztulhat itten ő is, távol otthonától, szülőfalujától, övéitől.

Alig merték megkérdezni:

— Kicsoda volt aki meghalt?

— Az a magas, vékony ember, aki még Fiumében bekötött nyakkal szállt a hajóra . . . Ismerte?

S a remény, mely az emberek szívében, mint az örökmécses a szentélyek belsejében, ki nem hunyó lánggal ég s táplálja bensőnk, e remény adja a vigaszt, s nyújtja a kitartást a további küzdelmekhez.

— *Ember küzdj és bizva bízzál!*

A költő látónoki erővel biztatja embertársait az Ur nevében a további küzdelemre, hogy az élet sulyos csapásait elviselve, ne csüggedjen, hanem folytassa a harcot ott, ahol elhagyta, folytassa ott, hol vérezni, szenvedni megtanult.

S ez az általános emberi sors. Egy-néhány maroknyi virág s egész kocsiderékre való gaz. Pillanatnyi örömök s évek hosszú során keresztüli szenvedés. A mártírok nem haltak ki. Minden egyes ember élete nem egyéb, mint a kised mártíromságok szakadatlan láncolata. Ha kihuny az ő, kezdődik az új. Az elmúlt esztendő küzdelmei folytatódnak az újban, az újé a következőben. Ha az ünnepek alkalmából letesszük a szerszámot, hogy pihenjünk, pihenésünk csupán újabb erőgyűjtés a következő küzdelmekhez.

Minden mulandó. A földi lét is csupán provizórium, ideiglenes küzdőterülete a léleknek, hogy az a földi salak tisztítótüzeiben megújodva eljusson örök rendeltetési helyére, oda átra, ahonnan még senki sem tért meg s ahová a mi gyarló szemünk pillantása még nem eshetett.

Az ujesztendő bekövetkezése különös gondolatokra ragadja elménket.

— Nem, tán kétszer láttam. De azt tudom, hogy az angol doktor már négy napja bevitette a kórházba, Istenem, istenem!

Hihetetlenül deprimált hatása van a halálesetnek a hajón. A szárazon esetleg érzéketlenül haladunk el egy temetési menet mellett, de itt a végtelenséggel szemben mindenki testvérnek érzi magát, testvérnek, akit nem rokon kötélek, hanem a közös emberi érzés kapcsol össze.

Kalandos hírek kelnek szárnyra:

— Azért inog a hajó, mert halott van rajta.

Valaki kételkedve megjegyzi:

— Nem lehet a!

— De bizony úgy van. Nekem a matróz mondta, az meg csak tudja.

— Hát azt nem mondta, hogy mit csinálnak vele?

— Ma délelőtt temetik. Beledobják a tengerbe.

A matrózok ünneplő ruhába öltöznek. A piszkos, olajos, összerongyolódott holmi helyett tiszta blúz, tiszta sapka van rajtuk. Szóltanul járnak, kelnek, meg van tiltva nekik, hogy bárminemű felvilágosítást nyújtsanak. Ugy látszik, hogy a fedélközi publikumot nem akarják még jobban megfélemlíteni.

Délelőtt kilenc óra tájban összegyűlekednek a hátsó fedélzeten, a kórház feljárója

Eszünkbe juttatja véges voltunkat. A halhatatlanság csak a nagy elmék jutalma. Az emberiség óriási nagy többsége csak azért születik, hogy egy szám legyen abban a hatalmas statisztikában, mely az emberiség gyarapodását és csökkenését igazolja. Csak egy állandó, csak egyetlen a maradandó, amit a szeretet alkot. A szeretet az emberi tulajdonságok közül az, melynek égi származását elvitatni nem lehet. A szeretet alkotta dolgok örökéletűek.

A szeretet legyen hát az új esztendő vezérmotivuma. Ez rezegjen minden cselekvésünkben; ez vibráljon minden ténykedésünkben. Ha a szeretet lesz az uralkodó ebben az országban, akkor az ujesztendő bizvást több örömet, nagyobb előrehaladást biztosít nekünk s mindenkinek, aki ez ország lakója.

A szeretet nevében köszöntjük az új esztendőt!

A magyar pénzügyi helyzete.

Írta: Ullmann Adolf.

Az utóbbi időben gyakran vannak párhuzamot a jelenleg uralkodó és az 1907. évben fennállott pénzügyi helyzet között. Nézetem szerint ez mindenképpen indokolatlan.

Az 1907. év második felében beállott pénzügyi helyzet főleg Északamerikából indult ki, ahol az akkor hatalmasan létkelő gazdasági élet, a vasutaknak tulhajtott befektetései stb. igen nagy összegeket kötöttek le, úgy, hogy Északamerika, amennyire csak lehetséges volt, függő és egyéb kölcsönöket vett fel, oly mértékben, hogy a nagy európai bankok a pénznek ezen odairányuló, néha erőszakos kiözönlésére kénytelenek voltak rendkívüli rendszabályok által megnehezíteni, sőt egyes esetekben lehetlenné tenni.

Ezzel kapcsolatban Európában is pénzügyi állott be, mely tekintettel a vállalkozá-

elött és kordont vonnak. A kevés ember, aki a fedélzeten van, köréjük gyülekeznek. Lehettek vagy nyolcvan, százan.

A hajó menése eleinte lassabb, azután majdnem egészen megáll. Mindjárt temetünk. A parancsnoki hid alatt az egyik matróz lassu, tompa ütésekkel mér a gongra. Ez a lélekharang. Bugása olyan siralmas, szivszaggató!

A második fedélzet lépcsőjén lassan jön lefelé a kapitány, utána az első tiszt, az orvosok és a többi hajótisztek. Valami komor ünnepélyesség van benne, amint lassu, de biztos lépésekkel haladnak végig az ingó fedélzeten. A kapitány kezében nagy, aranysebélyes fekete könyv. A biblia.

Az utasok szétválnak, utat nyitnak és a tisztok helyet foglalnak a matrózok alkotta körben.

A kórház ajtaja kinyílik és négy matróz hosszukás, fehér vászonba varrott tárgyat emel ki rajta. A halott. Deszkán fekszik és a magyar zászlóval van letakarva. Ebben a pillanatban az angol zászló fölrepül a hátsó árbocra.

A gong erősebben bűg és hangja mintha betöltené az egész mindenséget. Szegény ember, megadjuk neki a végtisztességet. Két lobogó alatt temetjük, két lobogóval tiszteljük meg, mikor elmerül a legnagyobb temetőben, az óceán vizében.

Két matróz a halott előtt kiemeli a korlát egy darabját. A kapitány odaáll a hajó peremére. Szilárdan áll, mintha egy cseppet sem érezné a hajó ingását. Kezével int az árbocmesternek. Kezdődik a szertartás.

Az árbocmester leveszi sapkáját és hársány hangon kiáltja:

— Cape off!

Mindenki leveszi kalapját. A kapitány lassu, mormogó hangon kezdi olvasni a bibliát. Az olvasást fel-feltörő zokogás szakítja

sok tul kapásaiból eredő egészségtelen hitel-megfeszítésekre, a bizalom megingását vonta maga után és így a közhitel válságos helyzetét idézte elő.

A most Európaszerte uralkodó pénzügyi helyzet azonban a mindenütt tapasztalható gazdasági fellendülésben veszi eredetét.

Ehhez hozzájárul még az összes árucikkek megdrágulása, az ipari vállalkozások és az építkezések terén mutatkozó nagy tevékenység, mely nagy tökéket köt le, a nemzetközi forgalom eddig soha nem tapasztalt arányokban történő fejlődése, továbbá számos európai állam háztartásának kedvezőtlen alakulása, mely tényezők mind a pénzügyi helyzetnek a forgalomból való kivonását okozzák.

Tehát míg az 1907. évi állapotok nagyrészt Európán kívül fekvő okokból eredtek, addig a jelenleg uralkodó pénzügyi helyzetében az óvilágrész általános gazdasági fellendülése, vagyis egészséges folyamat játszik mérvadó szerepet.

Az 1907. év második felében fellépett kedvezőtlen pénzügyi viszonyok számos kis intézmény, különösen kis pénzügyi intézet létét gyökeresen megtámadták és élénk emlékeztetünkben van még, hogy abban az időben egyrészt az Osztrák-Magyar Bank a lehetőség határáig a hiteleket erősen felemelte, másrészt pedig a budapesti nagy pénzügyi intézetek bocsátottak a megszorult kis pénzügyi intézeteknek milliókra menő összegeket rendelkezésre.

Ha az immár a történelem lapjaira tartozó eseményeket ma utólag higgadtan bíráljuk, akkor — azt hiszem — arra a meggyőződésre jutunk, hogy a budapesti nagy pénzügyi intézetek akkori eljárása nem volt egészen megfelelő és hasonló jelenségek netalán újból beállta esetén nem ismételnék meg az annak idején alkalmazott módszert.

Az 1907. évben Budapesten 42, a szűkebb Magyarországon 279, Horvát-Szlavonországon

félbe. Soha életemben ilyen keserves, megrázó zokogást nem hallottam és kínos volt nekem, hogy nem vehettem részt fájdalomban, hanem hidegen, figyelő szemmel kellett nézmem ami körülöttem történik.

Soha temetési gyülekezet olyan igaz fájdalmat nem éreztem, mint ezek az egyszerű, szegény emberek, akiknek sápadt arcát egy-egy pillanatra bágyadtan világította meg a felhőfoslányon átszűrődő napfény.

A kapitány becsukja a bibliát és imádkozni kezd. A miatyánkot mondja angolul:

— Our Father, who art in heaven...

És ekkor láttam, hogy milyen nagy költemény a miatyánk. Az emberek között alig volt egy is, aki értette volna, de mind megérezte és mind elkezdte mondani a kapitány után a maga nyelvén, magyarul, németül, szerbül, olaszul:

— Miatyánk, Isten, ki vagy a mennyekben...

Az Amen már belefult a sirásba, zokogásba.

Az egyik matróz némán lehajol és föl-emeli a halottról a magyar lobogót. Előttünk a zász, a melybe bevarták. Embernagyságnál jóval hosszabb, két végébe vannak a sulyok bevarva. A publikum véleménye, hogy ágyugolyók. Azt beszélük, hogy a hajó a temetések számára mindig visz ágyugolyókat magával.

Az imádság utolsó akkordjai még rezegnek a levegőben. Az árbocmester a halott fejéhez nyúl és taszit egyet rajta. A hajó éppen az oldalára dől és a holttest lassan lecsuszik róla. Egy csobbanás, melyet a hajó zakatolása mellett alig lehet hallani, néhány buborék, fehéres habrongyok, azután semmi. A mi por volt, megtért a végtelen vízbe, mely igazán nem adja vissza halottait.

Egyik asszony valósággal rárokskad a korlátra, kínosan keresztet vet magára és úgy mondja:

ban 82, összesen tehát a magyar korona országokban 403 pénzügyi intézet alakult részben részvényársasági, részben szövetkezeti alapon; az utóbbiak száma tulnyomó volt, amennyiben 247-et tett ki.

A budapesti nagy pénzügyi intézetek nyilvánvalóan azon nézetben voltak, hogy az 1907. év vége felé beállott válságos helyzet a gombamódra elszaporodott kis intézetek alapítása tekintetében egészséges viszonyokat fog teremteni és ezért törekedtek a bajba került kis intézetnek segélyakciók útján létfenntartást biztosítani, ezzel szemben azonban a statisztika sajnos azt mutatja, hogy bár az 1908. év első felében új pénzügyi intézetek alakulása visszaesést mutat, aránylag rövid pár hónap letelte után e téren újabb nagy tevékenység kapott lábra, melynek következtében az 1908., 1909. és 1910. években további 837 új intézet alakult, úgy, hogy 1910. év végén összesen 5392-re rugott a magyarországi pénzügyi intézetek száma, melyből 2221 részvényársasági és 3171 intézet szövetkezeti alapon működött.

A nagy pénzügyi intézetek fentvázolt eljárása ugyanis oly irányu felfogást értelt meg bizonyos körökben, hogy pénzügyi intézetek alapítása minden kockázatot nélkülöző vállalkozás, mert hallgatolagos bátorítás rejlett a kis intézetek javára azon, szinte a köztudatba átmert feltévesben, hogy ha a kis intézetek bajba jutnak, a nagyok a közveszély elhárítása szempontjából azonnal segítségükre fognak sietni.

Célszerűnek tartom, hogy most ezt a tévhitet, amidőn a válságoknak még előjelei sem észlelhetők, teljesen eloszlassuk, mert ebben az a nézetem, hogy válságok esetén nem a beteg intézeteket kell menteni, hanem az általuk ártatlanul bajba sodort gazdasági existenciákat kell a pusztulástól megóvni.

Az intézeteket magukat és pedig különösen azokat, amelyek meg nem engedett pénzügyi és káros gazdasági tevékenységet fejtenek ki és melyek száma — sajnos —

— Uram, irgalmazz szegény megboldogult lelkének.

A korlátot ismét felrakják, a magyar zászlót összehajtogatják, az angol zászlót levonják. A kapitány keresztet vet magára, mindnyájan ismétlik. A hajó megindul és pár perc múlva messze vagyunk attól a ponttól, ahol a tenger elnyelte egyik utitársunkat. A sirját sohasem jelöli kő, sohasem látja meg az ujjvilágot, ahová dolgozni ment és otthon hagyott családját, amelynek keresni akart.

La Guardia, a hajó tolmácsa, akitől a neveket szoktam megkérdezni, megmutatja a noteszét:

— Giorgio Weisz, suddito ungherese, 45 anni... Weisz György, magyar állampolgár, 45 éves.

Ennyi az egész, amit megtudok róla. Utólag hallom még, hogy Zimonyból jött és családja otthon maradt. Hiába várják vissza, a tenger eltemette őt örökre.

A hangulat egész nap nyomott. Akik lent maradtak a hálólhelyiségekben, kérdezősködnek a temetésről, akik látták, nem akarnak, vagy nem mernek beszélni róla. Mindenki magába zárkózik, az asszonyok közül sokan egész nap imádkoznak. Lidércnyomás ül az egész hajón. A hosszú, gördülő hullámok, melyeknek játékát alig lehet látni, egyre erősödnek. Az Utonia folyton erősebben mozog egyik oldalról a másikra és mindenki tudja, hogy ez a halottól van...

Az idő másnap sem változott jobbra, az ég is szürke maradt, a víz is erősen mozgott, de mindenki elfelejtette, hogy miért.

A tengeren a fájdalom pillanatnyilag erősebb, intenzivebb, de az emberek gyorsabban is felejtene. Talán a végtelenség teszi ezt, hiszen azzal szemben oly csekély egy ember élete.

T. S.

nem csekély, nem volna ajánlatos oltalomba venni, mert hisz tudvalevő, hogy ezen törpe intézetek zöme nem egy előállott szükségletből keletkezik, hanem rendszerint egyéni érdekek szüleménye. Ezek a kis intézetek tulajdonképpen dolgoznak, (sőt lehetne állítani, hogy a legtöbb esetben a nagy, főleg személyes kiadásokra fordított költségek alapításuknak tulajdonképpeni okai) betétekért meg nem engedett hajszát folytatnak és az így megszerzett pénzeket rendes, bankszerű keretekbe nem illő módon és alakban helyezik ki.

Anyagi és értelmi erejüket messze túlhaladó nagyobb hitelek nyújtásával oly gazdasági egyedeket indítanak üzleteik túlhaltott kibővítésére, melyek erre különben nem is gondolhatnának s mihelyt a pénzügyi viszonyok rosszabbodásának legelső jelei mutatkoznak, a gazdaságilag indokolatlan hitelösszegeket kénytelenek kérés nélkül behajtani, miáltal egész gazdasági csoportokat a tönk szélére juttatnak.

Pénzügyi szervezetünk ezen káros tünetei a takarékpénztári reform kérdését is mindinkább sürögősebbé teszik, mert bár hiva vagyok a gazdasági tevékenység terén is a szabad mozgást lehetővé tevő irányzatnak és nem tudnék a koncessziós rendszerrel megbarátkozni, mégis célszerűnek tartanám, hogy végét vessünk azon korlátlanágnak, mely a takarékpénztárak és egyéb pénzügyi intézetek által kezelt takarékbetétek mikénti elhelyezése körül nálunk jelenleg uralkodik és mely bizonyára nagy veszélyeket rejt magában.

Anélkül, hogy most ennek a nagy horderejű kérdésnek bővebb taglalásába bocsátkoznám, egyelőre csak arra akarok utalni, hogy ilyen takarékpénztári reformnak elsősorban arra kellene irányulnia, hogy megállapítson bizonyos arányt a takarékbetétek és a saját tőkék magassága között és tüzetesen megszabja azokat a módokat, melyek a takarékbetétek miként való kihelyezésére nézve mérvadók legyenek.

Okos asszonyoknak és leányoknak.

Az okos nő szépítőszerei megválasztásában igen óvatos legyen! Elsősorban is vigyázzon a crème használatánál, nehogy késő vénségére arcának fonnyadásával, szépsége korai hervadásával fizessen ifjúkori könnyelműségéért.

Legujabban Alexandre Dufour nagy hírű párisi vegyésznek hosszas kémiai és kozmetikai kísérletezések alapján sikerült egy oly a r e c r é m e t összeállítania, amely csupán az arcbőrre előnyös anyagokat tartalmaz.

A Grand Fayence-crème — ez az új crème neve — egyszerűen megszüntet minden szépséghibát, az arcbőrt mélyen széppé, vakítóan fehérré, bársonyosan puhává és fiatalos üdévé varázsolja.

Naponta Fayence-crémel való masszázsa a legideálisabb szépségápolás; az arcbőr sohasem lesz ráncos a meglevő ráncok kisimulnak s az arc friss és ruganyos lesz.

A Fayence-crémel való masszázsa a női szépséget állandósítja az arcráncosodást, petyhüdést, szóval öregedést évtizedekre kitölti.

Grand Fayence-crème nappali használatra 3.— kor., éjjeli használatra 3.— kor. Hozzávaló a Grand Fayence-szappan 1.50 K. Városunkban mindenütt kapható.

Drágaság és drágasági pótlék a végletekig.

Nyolc-tíz éve divatossá vált a drágaság témája és nap-nap után e körül forog a tárgyalás, erről beszélnek, ezért ülésnek az érdekeltek körök. A sok tárgyalásnak volt már üdvös eredménye, de valljuk meg őszintén, nem maradt el káros következménye sem. A drágaság kérdésének állandó napirenden tartása megszülte a drágasági pótlék eszméjét. A dolgok természetes folyamata magával hozza az áruk értékének szünet nélküli emelkedését. Többen, mindig többen fogyasztják, a kereslet nagyobb lesz; kell tehát a kínálat követelményeinek szintén megállás nélkül emelkednie. A hatóság emberei dicséretes buzgalommal iparkodnak tehát a kínálat túlkapásait az áruk mennyiségének szaporításával valamelyes határok közé szorítani. Es ez egy s más téren elég szép sikerrel kecsegtet. De sohasem fog oly mérvet ölthetni, hogy az áruk értéke visszamenjen. Ez a tevékenység a további áremelkedést mindössze ideig-óráig állíthatja meg.

Ezért helytelen a drágasági pótlék elnevezés a magasabb fizetés megadásánál. Tessék nyíltan és őszintén eljárni. A pótlék olyasvalami, ami nem kötelező.

Ma adok pótlékot, holnap már nincs hozzá kedvem.

Ujra megindul a tárgyalás, újra mérlegelni kell a viszonyokat, újra meg kell állapítani, hogy bár nincs nagyobb drágaság, de az a drágaság, amely fenforgott, amikor a drágasági pótlék megadatott, ez a drágaság még mindig megvan.

A dolog aztán rendesen azzal végződik, hogy az éveken át drágasági pótlék címen megadott pénzösszeg, mint rendes fizetés számítható.

A mai kor mindenre mentséget keres, jelszavakban sántikál és abszolút nincs bátorsága kimondani az őszinte, igaz szót.

A fizetéseket a dolgok természetes rendje folytán két-három évenként emelni kell. Es ha ez megtörténik, nincs semmi szükség a hangzatos jelszavakra.

Ezért jogos az állami alkalmazottak, a tisztviselők és a kereskedelmi téren elfoglaltak kívánsága.

Az ő fizetésük már közel tíz éve nem lett rendezve olyképp, hogy többet kaptak volna, De minek ehhez a drágasági pótlék elnevezés. Vagy mentségre van szükségük az illető vezető köröknek, amiért egy normális szükségén segíteni iparkodnak?

Másképp áll a dolog az ipari munkásokkal. A szakmunkásnak és a segédmunkásnak egyaránt a szakszervezet intézőségének vezetéséhez kell alkalmazkodnia. A szakszervezeti intézőségek pedig az utóbbi időben rendszeren 3 évre kötik meg a főnökkel a kollektív szerződést. Sőt gyakran még ennek a keretében is automatikus, évenként, avagy két évenként bekövetkező fizetésemelést. Ha pedig öt, nyolc, avagy tíz évre kötik meg a munkabér szerződést, akkor lelkiismeretes pontossággal gondoskodnak a két évenkénti fizetési járuléktöbbletről. Ilyen körülmények között egészen érthetetlen az ipari munkások drágasági pótlék iránt támasztott követelése és egyedül a modern áramlat egyik sajnálatos kinövésének kell ezt tekinteni.

Az iparos bizonyára akkor jár legjobban, ha kellőképp megfizeti munkását. Ezt hűségesen meg is teszi, mert ha meg nem tenné, a vasszigorral fegyelmezett munkások a szakszervezeti vezetőség egy intésére abbahagyják a munkát: sztrájkba lépnek.

De aztán valahol meg kell állnunk, valamelyes határt kell szabnunk a szakadatlan követeléseknek. Az iparos a munkások fizetését természetesen a rendelőkön hajtja be, azokra hárítja át.

Szállítási szerződéseit most már az automatikusan emelkedő munkabér-tarifa alapján köti meg. Tehát nem bírja el a közben felmerülő további követeléseket; nem adhat drágasági pótlékot és ha mégis kényszerítik erre, kénytelen iesz munkásai számát csökkenteni, hogy így valamiképp segítsen magán.

Az ipari munkások szünetlen többkövetelése végeredményben magukat a munkásokat fogja sújtani, mert az ipari termelés csökkentésére, sőt legvégső következményképp magá-

nak az iparnak hanyatlására fog vezetni és valószínűleg egy s más cég fizetésképtelenségét is eredményezheti.

A túlfeszített hur megszakad és a túlzottan igénybe vett pénztár kiürül. Ezt gondolják meg alaposan a munkások vezetői és ne csábítsák magukat a modern áramlat behatása alatt olyan ténykedésre, amely végeredményképp az ipari munkást fogja leginkább sújtani. A pillanatnyi haszonnak nem szabad a jövőbeli boldogulást feláldozni.

Mozaik-darabok a „régii” Fiuméből.

Irta: Nemo kapitány*)

A Fiumében lakó, avagy az itt megforduló magyar ember e város fejlődését és mai állapotát oly közönnnyel nézi s oly természetesen találja, hogy minden így van, ahogy van, hogy az szinte csodálatos. Ugy látszik nem ismeri, avagy nem képes felfogni azon nagystilű, szinte amerikaias fejlődést, melyet Fiume az utóbbi négy évtized folyamán felmutatott. Ezt uton-utfélen tapasztalván, mintegy szükségét látjuk annak, hogy a negyven év előtti Fiumét olvasóinknak bemutassuk, alkalmat adandó ezzel az összehasonlításra.

Mindenekelőtt megjegyezzük, hogy az akkori Fiumének még nem volt vasútja... Szinte hihetetlennek látszik, de úgy van. Csoda-e hát, ha e sorok írója öt nap alatt tette meg az utat az Alföldtől Fiuméig, mert kikötőnkhez, — bár két vasuti állomása is volt és pedig Károlyváros és Szent-Péter — gyorsabb ut nem vezetett. E két legközelebbi állomás és Fiume között csak postakocsik közvetítették a személyforgalmat.

Igaz, pechje is volt e visszaemlékezések elmondójának; ép Károlyvárosba érkezvén, lett beszűntetve a postai személyforgalom, Zág-rábra kellett visszagördülnie s onnan át a Déli Vasutra, hogy azután Szent-Péterről négyfogatu postakocsin ereszkedjék alá Fiuméba és pedig egyenesen az Adamich-téri Rotunda elé. Itt szokott fél Fiume ácsorogni, várván a nap eseményét, az eszedékes delizánsz ünnepélyes bevonulását.

E sorok írója azonban a hosszu utazás-ért kárpótolva lón, mert az alföldi ifju öt nap alatt úgy belejött a német szóba, hogy... csoda. Lévé az időben kisegítő nyelv a német, mint — sajnos — akár ma is.

Tehát mint mondtuk, Fiumének nem volt vasútja s most tegyük hozzá, ami szinte hihetetlen: nem volt kikötője sem.

Mert csak nem mondhatjuk kikötőnek az Adamich-moló s a nyulfarknyi Moló Lungo határolta tenyérnyi öblöt.

Hisz erős sirokkós időben az Európaszálló kávéházában a billiard lábát nyaldosta a tengervíz.

De meg, hol egészítettük volna ki kagylógyűjteményünket, ha nem a mondott kávéház partján, mely akkor Pioppiig ősi állapotban nyult el.

Hisz a mai Adria-palota helyén huzták ki hálójukat a halászok az akkori mularia érdeklődése közepette!

Hisz a kapucinusok kertje előtt épülő vitorlás fekárbocáról egyenesen a kertbe ereszkedvén, lopták a hajóácsok a szentatyák pompás függőit!

A mai Hotel Europe telkén postakocsik és istállók állottak s a még fentmaradt pusztaságot fatelepek használták. Csak az Adamich-tér felőli oldalon állt egy szegényes épület, melyben az Europa szálló, a már említett kávéház meg a postahivatal huzódott meg.

*) Csak a fiatalabb generáció kedvéért említjük fel, hogy e régiebb írásaiból ismert pseudonym alatt a mi kedves Nagy Imre kapitányunk rejtőzik. Reméljük, hogy nem veszi rossz néven indiszkréciónkat.

Az Ürményi tér hepe-hupás sivatag volt, melyet bakákéé gyakorlóterül használtak s melyen a szénapiac is szépen megfért.

Az italianissimo Comunale akkor még a messze jövő zenéje lehetett, ellenben a mai Palazzo Modello telkén büszkélkedett a patrius Adamich ajándékozta ósdi színház. Ebben zajlottak le a cavalchinák, míg a színpad alatti alacsony helyiség a „pudlity“ (aféle kedélyes szolgálóbálok) részére tartatott fent.

Az akkori Fiume dicsőségére föl kell említenünk, hogy úgy a pudlity, mint a cavalchina ker, (értsd: kőrmagyar) nélkül el sem volt képzelhető. Viszont azt is kell konstatálnunk, hogy széles magyarhonban az idő szerint csakis Fiumében járták a kőrmagyart.

Azt már az újabb nemzedék is tudja, hogy az Adria-palota helyén kis közkert állott, de aligha tudja, hogy egy nyári estély alkalmából Zichy gróf kuriájának erkélyét, az utca felett, ideiglenes hiddal kötő össze a közkerttel, hogy vendégeinek parkot is bocsásson rendelkezésére.

Azt meg mondanunk sem kell, hogy a kormányzói kuria a mai piazza Elisabetta kis kertje helyén disztelenkedett.

A kapucinus kert alatt, a mai Corsia Deákon kötélverők tanyáztak, hol kezdetleges kézi gépeiken eresztették a nagybőjtnél is hosszabb köteleket.

Igen természetes tehát, hogy a tengeri személy forgalom egy huron pendült a vasúti személyforgalommal. Ha jól emlékszünk, hetenként egyszer érintette a Lloyd „vicinális“ hajója Fiumét. Nem csoda hát, ha fél Fiume az Adamich-molon szorongva érdeklődött az idegenforgalom iránt, mely pedig egy Dalmáciából visszakomandirozott főhadnagy s egykét szál állást kereső kellnerica megérkezésében nyilvánult meg.

Ad vocem: kellnerica! A gyöngébbek kedvéért megjegyezzük, hogy a kellnerica nem más, mint rokokós pincér. Az idő szerint ugyanis női kiszolgálás divott úgy a vendéglőkben, mint a sörházakban stb., mely intézményt azonban ma már csakis kedves emlékeink között találjuk meg.

De szóljunk immár Fiume az időbeli magyarajku lakosságáról is. Ne tessék tuzásnak venni, ha kijelentjük, hogy akkor huszonháman voltunk magyarok, befoglalva e számba Zichy József kormányzótól Popper bácsiig minden magyart, azon Popper bácsiig, ki bár nagy előszeretettel de annál jellegzetesebben hangsúlyozva beszélt a magyart.

Hogy minő volt az akkori magyar élete Fiumében, arra csak egy jelzőnk van: mesés. Példákkal fogom illusztrálni. Mikor p. o. Kovács Kari tengerészpajtásommal (jelenleg szegedi táblai bíró) korzóztunk, jól eső megnyugvással láttuk a benszülöttek arcán a hallott, nem... az élvezett magyar szó okozta benső örömet. A magyar szó hallatára még a rendőr is a legtisztellettjesebben szalutált.

Ne tessék mosolyogni; ez így volt. Sajnos, csak volt.

Elvéve azután itt is, ott is fedeztünk föl egy-egy magyart. Egy izben például épp a fentiszelt Popper bácsi boltja előtt (ott lehetett a mostani Rauschel üzlet helyén,) állodogálván, a kirakatot szemléltük. Egyik tárgy fölött Kovács Kari meg én vitába elegyedtünk, sőt annyira belemelegedtünk, hogy Kari elszólta magát és és... csunyát, nagyon csunyát mondott. Olyan tipikus alföldi szavakat használt.

— Pszt! Lassabban domine! hangzott az alacsony emelet ablakában könyöklő csupaszképu öreg ur ajkáról.

Megszégyenülve menekültünk, de örömpesve soroztuk honfitársaink közzé a közbeszólo nyugalmazott regiments-patert.

Az előkelőbb magyarok között ott láttuk még 30—40 évvel ezelőtt Kilenyi Hugót, mint kezdő embert; a boldog emlékü Fésüs Györgyöt, kinek mindene volt, csak... étvágya nem. Mint beteges ember rőtta egy nap a korzót, mintha étvágyát kereste volna. Ugy déli egy órakor felfedezte kiváló honfitársunkat, Francsics kapitányt, ki mint ifju nautikus híres volt remek étvágyáról.

— Bódikám — szól Fésüs — szivesen látom ebédre. Térjünk be a Tirolese-be.

Ez kell a magyarnak — gondolá Bódi s elhelyezkedtek az asztalnál. Es Bódi evett és evett, teljes odaadással és érzéssel fogyasztotta a fogásokat úgy, hogy a szegény Fésüs — mint mondani szokás — gusztust kapott és evett és evett, mint talán soha...

— Bódikám, csodálom magát — szólt Fésüs, kavargatván feketéjét — s gratulálok pompás étvágyához.

— Gratulál! kiált föl Bódi — ugyan mit tenne, ha az imént nem *masodszor* ebédeltem volna ma!

A 40 év előtti fiumei magyarokhoz sorolta magát Blühweiss barátunk is. Nem volt ugyan magyar, de annál nagyobb tisztelője a magyarnak. Mint ilyenről illik megemlékeznünk róla. Pár éve hunyt el, (béke vele!) mint a Neumann-féle ruhaüzlet vezetője. Neki meg a hipnotizálás volt örökös mániája. Velem is sokat kísérletezett; pulzusomat fogva fixirozott, — förtelmes birkaszemei voltak — akár az állott hal, de eredményt soha nem ért el. De neki köszönhetem, hogy az első cápát megláttam.

— Most hasítják föl a digán — mondá s oda sietvén, láttam a szörnnyet s a gyomrából kihuzott holt matrózt.

(Kérem, mielőtt a nyájas olvasó tamaskodnék, fáradjon el a révhivatalhoz és a rendőrséghez. Bizony így volt, ahogy mondom.)

Ejtsünk szót végül Fiume áruforgalmáról is, hogy hü képét adjuk az akkori magyar kikötőnek.

A fentemlített tényérnyi öblöt csaknem kizárólag magyar vitorlások látogatták, melyek a nyári évszakban egy-két utat megtevén, itt teleltek ki.

Minek rongálni a hajót télen, mikor nyáron is meghozza az igen-igen szép hasznót. Ez volt a fölfogás.

A kivétel kizárólag fára szoritkozott, ami tekintve az imént említett fölfogást s a vasutak hiányát, bizony-bizony nehézkes volt, mert nagy idő kellett ahhoz, míg a borjunak maradt ökröcskének lesétáltak egy-egy gerendával Szent-Péterből s viszont huzamos idő kellett ahhoz is, hogy egy pár életunt tehénke megérkezék Károlyvárosból egy szekér dongával.

A behozatal kizárólag gabonára szoritkozott. Nagy ritkán érkezett egy-egy kisebb vitorlás a Fekete-tengerről buzával és tengerivel, mit a helybeli apró patakalmok megöröltek, Fiumének környéke pedig kenyér és polenta alakjában szép lassan elfogyasztott.

Es Fiume vénei mégis sóhajtvá gondolnak amaz időkre; de nem csoda, hisz emberi gyarlóságunkból kifolyólag a multat dicsőítjük a jelen rovására.

Ők azt állítják, hogy az akkori parányi kereskedelemről reájuk háruult nyereség bent maradt Fiumében, míg a mostani óriási haszon budapesti és külföldi nagykereskedők és részvénytársaságok tűz- és betörésmentes kasszáiba vándorol. Fájjalják a vitorlások leltintét is, de nem csoda, hogy mennyi és mily jól tömött sterlinges zacskót küldött a kapitány, pedig bizonyára a kis hamis ujjai között is ragadt valami.

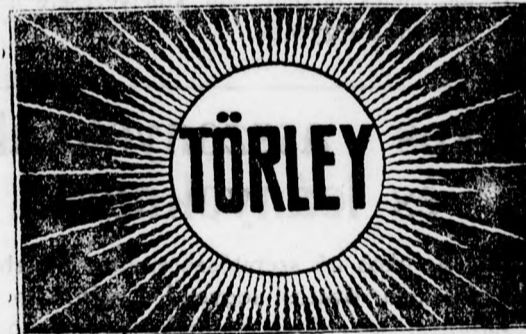
A legsajnálattaméltóbb alakok azonban a letúnt aranykorból reánk maradt hajóácsok, kik mint a „Nagy idők tanúi“ lézengenek közöttünk, várva a megváltó halált, hogy elszállítsa őket oda, hol még mindig épülnek vitorlás hajók.

El sem hinné az ember, hogy ama kis töpörödött alak, aki naponként az Adamich-molon kéreget s kinek minden mozdulata egy „bocsánatot kérek, hogy élek“, lett volna az az öntudatos és büszke ács, aki fitymálva járta be a piacot. Nem volt neki semmi elég jó és elég drága, míg aztán alkudozás nélkül megvette a legdrágább kosár barbonit s a legdaliásabb pulykát. Persze sok bámulója s még több irigye akadt, midőn lekerítvén saját nyakarói a hosszú arany óraláncot s azt a pulyka nyakára fűzve, vezette maga után a nemes állatot s büszkén himbálva másik kezében a pompás barbonikát, ment Cantridába, hogy ott a borok netovábbja, az isteni „domace“ mellett világos virradatig tartó lakomát csapjon.

Tempora mutantur...!

Házvezetőnőnek ajánlkozik egy idősebb árva urileány. Cim a kiadóhivatalban.

— Mindenki, a ki ülő életmódot folytat, kiváló gonddal ügyeljen arra, hogy rendben legyen az emésztése! A természetes **Ferencz József**-keserűviz gyorsan és biztosan szabályozza az emésztést és el van ismerve, hogy használata nem jár oly kellemetlen mellék-tünetekkel és utóhatásokkal, mint a leg-töpb emésztőszernél.

Csinosan butorozott szoba
a Deák Corson azonnal kiadó Cim a kiadóhivatalban.

Lederer penzio Abbazia.
Habsburg villa és Park szálló

120 szoba. Lift. Fürdők a házban. Villanyvilágítás. Árnyas kert. Gyönyörű kilátás a tengerre. **Szoba és ellátás 8 koronától feljebb.** Családoknak engedmény.

«Hungária» szálló és étterem
:: Fiume, Viale Deák. ::

Izletes magyar és német konyha. Éjjeli 2 óráig nyitva. - Polgári árák. - Kitűnő kiszolgálás. - Olcsó havi penzió. - Jutányos és szigoruan tiszta nappali és hónapos szobák. - Szives pártfogást kér

Pusnik F.

A kuglizó szerdára és vasárnapra kiadó.

UJDONSÁGOK.

— Lapunk legközelebbi száma az újévi ünnep következtében kedden délután, a rendes időben jelenik meg.

— 1912. Az ó-esztendő szárnyas kereken szállt tova, hogy helyet adjon az új, rejtelmes és titokzatos évnak, melyben megannyiunk boldog reménye és bizalma összpontosul. És hagyományos szokás, hogy az elmúlt évet jókedvben bucsuztassuk, minél kelemesebb hangulatban töltsük el Szilveszteréjszakáját. Legalább a beköszöntő új esztendő találjon bennünket, szenvedő emberiséget vidámságban. Hány helyen éltetik Szilveszter éjszakáján az új évet, de alig akad ember, aki visszagondolna a jókedv ez órájában az elmúlt év keserű eseményeire. Bizony-bizony, vén bűnös volt a halódó 1911.

A jókedv, pezsgők durrogása, poharak csilingelő zenéje; ez a szilveszteri éj poézise. Ennek keretében támad fel az 1912-ik esztendő s mi, hű krónikásai az emberiség örömeinek és bánatainak, kedves olvasóinknak ezuttal is *boldog új esztendőt kívánunk.*

— **Ujév a kormányzói palotában.** Mint értesülünk, vasárnaptól kezdve a kormányzói palota előcsarnokában ivet tesznek ki midazok számára, akik az újév alkalmából Wickenburg István gróf kormányzónak szerencsekívánataikat óhajtják kifejezni.

— **Az új év naptára.** Szépen bucsuzik tőlünk az 1911. esztendő, csupa ünnep, vigasztaló munkaszünet befejezésül, az utolsó napja is vasárnap, de azért mégis úgy gondolunk vissza rá, mint a keserűségek és nyomorúságok esztendejére. Talán jobb lesz az új. Az 1912. szököévnak 366 napja lesz s az a néhány száz ember, aki február 29-én született, az új esztendőben valódi születésnapot ünnepelehet.

Az új év új héttel kezdődik. Január elseje, mely már bevelt ünnepnap, hétfőre esik. Az első hét utolsó hétköznapija megint ünnep, szombaton, január 6-án van Vizkereszt és így az első héten mindjárt kettős ünnep van: szombat-vasárnap. A farsang és az új év tehát jól kezdődik. Közel hét héttel később, február 20-án lesz hushagyó keddeje. Hat szombatja, ugyanannyi vasárnapja lesz a farsangnak. A negyvenöt napig tartó farsang alatt tehát bő alkalma lesz a fiataloknak, hogy uralja a parkettet. E héten már meg is kezdték a Comunale átalakítását, hogy Vizkereszt után megkezdődhessenek a Cavalchinák.

Február multával a jövő esztendőben a szököév miatt egyszerre két nappal jutnak előre a dátumok. Március 25-ike, Gyümölcsoltó Boldogasszony hétfőre esik az új esztendőben. Március 31-ike, a virágok vasárnapja és az ezt követő vasárnapon és hétfőn, április 7-ik és nyolcadik napján van husvét ünnepe.

Pünkösd május 26-ik és 27-ik napjára esik, ezt május 16-án Aldoó csütörtök ünnepe előzi meg és június 6-án Urnapja követi. Június végén megint kettős ünnep lesz, 29-ike Péter Pál napja esik szombatra. Ezután hét héten át nincsen ünnep, egészen augusztus 15-ig, Nagyboldogasszony napjáig, mely csütörtökre esik az új esztendőben. Öt nappal

később, augusztus 20-án, kedden lesz Szent István napja.

A sok kettős ünnep előnyéért két napi veszteség éri a piros betűs napokat szerető embereket Kisasszony napjammert szeptember 8-ika vasárnapra esik az új esztendőben, hasonlóképpen veszteség december 8-ika, mely szintén vasárnapra esik. Közben november 1-én, pénteken lesz Mindenszentek ünnepe. Az új esztendő utolsó ünnepe, karácsony, a jövő esztendőben szerdára és csütörtökre esik.

A zsidó ünnepek közül purim március 3-ikára, vasárnapra esik, a husvét két első ünnepe április 2-ikára és 3-ikára, keddre és szerdára, május 22-én és 23-án lesz a zsidók (sebuot) pünkösd ünnepe. Az őszi nagy zsidó ünnepek sorában szeptember 12-ik és 13-ik napján lesz újév ünnepe, csütörtöki és pénteki napon, a rákövetkező szombaton, szeptember 21-én pedig jomkippur lesz. A sátoros ünnepek szeptember 26-án kezdődnek.

— **Szilveszter est a Magyar Körben** A Fiumei Magyar Kör — mint jelentettük — holnap vasárnap, Szilveszter estéjén kabaréval tombolával és világpostával egybekötött mulatságot rendez a Minach-villában (Via Trieszten) levő helyiségében. A műsor a következők:

1. Nyitány. Előadja a kör zenekara.
2. A revolver. (Vigjáték 1 felvonásban.) Előadják) *Osvaid Annuska k. a. és Csizi István.*
3. Kuplák. Előadja *Vahl Róbert.*
4. Judás — Várad Antalól. Szavalja *Radó Béla.*
5. Bíró előtt. (Humoros jelenet.) Előadja *Imbronovits Menyhért.*
6. Házassági költségvetés. (Vigjáték egy felvonásban) Előadják. *Persa Margit k. a. és Graesko S.*
7. A gyorsrajzoló. Előadja *Kurz Frigyes.*
8. Tombola különféle nyereménytárgyakkal.
9. Világposta igen szép díjakkal.

A mulatságot tánc követi.
Külön meghívók nem küldetnek szét.
A tagok ezuton kéretnek fel, hogy minél nagyobb számban sziveskedjenek megjelenni. Belépti díj 1 korona. Felülfizetések szívesen fogadhatnak. A kabaré előadás fél kilenckor kezdődik.

— **Készül az ipartörvény.** Az új ipartörvény, vagy helyesebben *ipari törvények* előkészítésére Matlekovits Sándor elnöklete alatt alakított bizottság serényen folytatja munkálkodását, a melynek már legközelebb látható eredménye lesz. Értesülésünk szerint ugyanis az előkészítés alatt levő törvényjavaslatok közül az első kettő: *az építőiparról és a vándoriparról* szóló már teljesen kész és *egy-két héten belül nyilvánosságra kerül.* Hamarosan fogja követni ezeket az *ipari bíráskodásról* szóló törvényjavaslat, a melyet az új perrendtartással kell összeilleszteni. Sorra következnek ezután a *magántisztviselőkről*, továbbá a *fiatalkoru munkásokról és nőmunkásokról* szóló törvényjavaslatok. Az iparos közvéleménynek belátható időn belül módjában lesz a rég sővargott törvényrevízió egész komplexumáról megalkotni a maga véleményét.

— **A kikötőből.** December 30. *Érkezett:* „Baross“ magyar gőzös Milazzóból 645 láda narancsral; „Perseveranza“ olasz gőzös Vencéből üresen; „Barletta“ olasz Bariból üresen; „Szedeg“ magyar gőzös Triesztből üresen.

Indult: „Anna Goich“ osztrák gőzös Triesztbe üresen.

— **Zichy Géza gróf Fiumében.** *Zichy Géza* gróf, a hírneves magyar zeneszerző ma reggel Fiuméba érkezett s a délelőtt folyamán látogatást tett *Wickenburg István* gróf v. b. t. t. kormányzónál. *Zichy* gróf déliben Abbáziába ment át, ahol több napig fog tartózkodni.

— **A polgármester ellenőrzései.** *Vio Ferenc* dr. polgármester tegnap *Desepi Róbert* városi tanácsos kíséretében a via Edmondo de Amicisen levő anyakönyvi hivatalban ellenőrzést tartott a születések, halálozások és házasságkötések adatai felett. A posztia mindent rendben talált a hivatalban s *Szijgyártó István* anyakönyvezetőnek elismerését fejezte ki.

— **Egy fogoly rejtélyes eltűnése.** Az Ungaro-Croata „Pannonia“ gőzösének parancsnoka ma bejelentette a révhivatalban, hogy a gőzös legutóbbi útján Gravosából Spalatoba egy foglyot szállítottak, aki a tengeren valószínűleg öngyilkosságot követett el. A rab csütörtök este a hajó félreeső helyén bezárkózott s hosszabb ideig nem adott életjelt magáról. Elmaradása gyanus lett s azért a parancsnok feltörette az ajtót, a rabot azonban nem találta sehol. Minthogy a helyiség ablaka nyitva volt, kétségtelen, hogy a fogoly, kinek nevét nem tudják, vagy öngyilkosságot követett el, vagy pedig a tengerbe ugorva, uszásban keresett menekülést. A parancsnok megállította a hajót, hosszabb ideig kerestette az eltűntet, de nem tudott nyomára ráakadni. A „Pannonia“ erre folytatta útját Spalatoba, ahol a rab eltűnéséről jelentést tett az ottani révhivatalnak. Lehetséges azonban az is, hogy a fogoly a tengerbe ugorva kiuszott a part valamelyik részére.

— **A «Szent István» javítása.** A nyugatfranciaországi Gironde folyón összeütközés következtében elsüllyedt s a vízből kiemelt „Szent István“ gőzöst Pauillacból tegnap Bordeauxba vontatták. A hajót ott teljesen ki fogják javítani s valószínű, hogy egy hónap mulva ismét bevonhatják a forgalomba.

Házasság. *Havas József*, az „Adria“ m. kir. tengerhajózási r. t. hivatalnoka eljegyezte özv. *Szántó Vilmosné* leányát, *Magduskát* Kallocsáról.

— **A Fiumei Nemzeti Kasznó igazgatósága** ma déliben a kormányzósági palotában *Wickenburg István* gróf v. b. t. t., kormányzó elnöklésével ülést tartott, amelyen a kasznó helyiségeinek berendezésére vonatkozó javaslatot tárgyalták. Az igazgatóság elhatározta, hogy a kasznó berendezése iránt az intézkedéseket sürgősen foganatosítja, hogy az Európa-szállóban bérelt helyiségek mielőbb a tagok rendelkezésére legyenek bocsáthatók.

— **Tizenhárom éves leány bűnkrónikája.** A Parigi mozgófénykép színházban néhány nappal ezelőtt — mint megirtuk — *Engelmann Mária* mosónőtől 123 koronát loptak. A rendőrség a tolvajt *Capudi Anna* 13 éves leány személyében elfogta. A pénzből semmi sem volt már nála. Száz koronát állítása szerint eldobott, mert nem ismerte az értékét, a többit elköltötte. A leánykát fiatalkora miatt nem lehetett megbüntetni, a rendőrség azonban megállapította, hogy *Capudi Anna* a két legutóbbi hónapban rengeteg lopást követett el. Az összes mozgófénykép-színházakban, sok kereskedésben lopott a legraffináltabb tolvajok ügyességével. *Brattanich Virgil* rendőrkapitány kihalgatta a fiatal leányt, aki hihetetlen dolgokat mondott el. Pénzt, cipőt, alsórúhát nyakkendőket, alsószyoknyákat, kékításkákat, díszmütárgyakat, amit látott, mindent ellopott. Azt is elmondotta, hogy a lopásokra egy

Reggelizés előtt félpohár

Schmidthauer-féle

Masználata valódi áldás gymorbajosoknak székszorulásban szenvedőknek.

Kapható Fiume és vidékén minden gyógyszerárban és jobb fűszerüzletben.

Igmándi keserűvíz

Az elrontott gyomort 2-3 óra alatt teljesen rendbehozza, Kis üveg 40 fillér. Nagy üveg 60 fillér.

Lusina Nicolina nevű asszony, aki a Carducci utca 1. számházában lakik, tanította rá. A lopott tárgyakat Lusinanak, Spincich Mária és Skender Antónia városi asszonyoknak, valamint Gaitano cipésznek adta el. A rendőrség házkutatásokat tartott s amit a tolvaj leány mondott, mind valónak bizonyult. A négy orgazda, valamint a leány apja ellen megindították az eljárást. Megállapították azt is, hogy Capudi Anna a legtöbb éjszakát nem töltötte otthon. A veszedelmes leányt javítóintézetbe sem lehet elhelyezni, mert nem érte el 14-ik évét. Addig tehát valószínűleg még elég dolga lesz a rendőrségnek ezzel a korán züllött leánynyal.

— **Szélhámos könyöradománygyűjtő.** A kormányzóságon e hó 23-án megjelent egy ember, aki *Envia Simeon* 37 éves kisázsiai születésűnek adta ki magát. Az állítólagos török okiratokkal akarta igazolni, hogy a kisázsiai Van községben született s most külföldön könyöradományokat gyűjt a Konstantinápoly mellett levő chaldeai római katolikus templom céljaira. A török több ajánlólevelet mutatott fel. Így pecséttel igazolta a chaldeai örmény patriárka a templomépítési adományokat, a horvát országos kormány engedélyt adott Enviának a gyűjtésre s most a kormányzóságtól akart engedélyt kérni. A kormányzóságon jobban szemügyre vették az iratokat s ekkor rájöttek, hogy valamennyi aláírás és pecsét hamis. Erre Enviát átkísértették a rendőrségre, ahol kihágásért megbüntették s eltoloncolták Fiuméből.

— **Hajó áratok Szilveszter éjszakáján.** A „Casino des Etrangers” és a gyógybizottság tombolával egybekötött Szilveszter estét rendez Abbaziában a Quarnero-kávéházban. A tombolára már eddig is több mint hatszáz korona értékű nyereményt adományoztak. Az Ungaro-Croata a fiumei közönségre való tekintettel külön hajót indít, mely Fiuméből este fél 9, Abbaziából pedig éjjeli 1 órakor indul.

E járatokra a rendes természetű járatok szokásos menetárai érvényesek.

— **«Chantecler» a Comunalében.** A városi színház bérlői, Alpron-Battaglia vállalkozók 1912. január ötödikén, pénteken este a Comunalében rendkívüli előadást rendeznek. Ez alkalommal Rostand híressé lett kakastragédiája, „Chantecler” kerül színre olasz fordításban.

Erre az egyetlen előadásra a jegyek árai a következők: Belépőjegy a földszintre és a páholyokba 2, ülőhely az első három sorban 3, a többi sorban 2. Páholy a földszinten 12, első rendű páholy 20, másodrendű páholy 8, belépőjegy a karzatra 1, ülőhely a karzat első sorában 1 korona, a többi sorban 80 fillér.

— **Lopás a hajón.** Raicich József, a Lloyd hajóstársaság kapitánya bejelentette a rendőrségnek, hogy az „Austria” gőzösről Marcon Frigyes és Jasbet József kazánkovácsoktól két órát és láncot elloptak. A rendőrség a hajón megtartotta a nyomozást, mint-hogy a gépházban, ahol a lopás történt, nem szoktak idegenek járni. A tolvajokra eddig nem tudtak ráakadni.

— **Szilveszter a Deák és Bonavia szállókban.** Vasárnap, Szilveszter estjén a Deák-szállóban a katonai zenekar hangversenyt ad

és pezsgő tombola lesz. Kezdeté este 8 órakor. Belépti-díj 80 fillér. — A Bonavia szállóban szintén nyolc órakor kezdődik a városi zenekar hangversenye és a pezsgő tombola. Belépti-díj 40 fillér.

— **Állami tisztviselőink figyelmébe.** A trieszti állami hivatalnokok kebelében az elviselhetlen lakásdrágaság folytán építőszövetség alakult és feladatául azt tűzte ki, hogy tagjait olcsó és egészséges lakáshoz juttassa. A szövetség céljának kivitele végett a Via S. Teresán már egy 1400 m² területű telket vett, amelyen már jövő tavasszal az első szövetségi lakházakat fogja felépíttetni. Az építés 400,000 korona költséget igényel. Ime egy példa, miként kellene a fiumei állami tisztviselőknél is cselekedniök.

— **Tengeri fürdő létesítése Rovignóban.** Rovignóban, mint értesülünk, 258.000 korona alaptőkével egy társaság alakult amely modern tengeri fürdőt szándékozik ott létesíteni. A gyógyszálló építését, amely téli tartózkodásra is be lesz rendezve, rövid időn belül már meg is kezdik.

— **Bristol szálló, kávéház és étterem.** Teljesen új épület, 80 modernül berendezett szobával. Villany, lift, fürdőszobák. A kávéházban és étteremben elsőrendű kiszolgálás.

— **A Tisztviselő-Egyesület helyiségváltása.** A „Tengerparti Állami Tisztviselők Egyesülete” átköltözködött a Minach-villába, kaszinó-helyiségei tehát egyelőre zárva lesznek. A könyvtár a Cambieri-téri áll. el. fiuiskola földszintjén lesz nyitva naponta d. e. 11 órakor.

— **A hajóingás megszüntetése.** A hajónak hossz tengelye körül jobbra-balra történő ingásának megszüntetésére újabban csillapító vízmedencékkel (tankokkal) tesznek kísérletet. Ezek a hajó egész szélességével bíró tartók, ahová vizet bocsájtanak be, ezáltal a hajó keresztirányú tevékenységét csökkenthetik. Gyakorlatilag a Hamburg-Amerikai Társaság próbálta ki először két személyszállító hajón, igen jó eredménnyel. Még igen heves viharban is szembetűnőbb volt a berendezés csillapító hatása; már egy tank is észrevehető hatással volt a hajó járására, kettő pedig egész nyugodtá tette a járást. Átlagos tengerviszonyok esetén a csillapító hatása mondhatni tökéletes, a hajóingás majdnem teljesen szűntel. Ezen a két hajón pl. a csillapító viztartó alkalmazása óta az asztalokon szokásos lékeket még erős tengerháborgáskor sem használják.

— **Kirándulások a tengeren.** Holnap vasárnap és hétfőn, f. hó 31-én és január 1-én az Ungaro-Croata kedvező idő esetén a következő kirándulásokat rendezzi:

Ika, és Lovranába a „Sava” gőzössel indulás Fiuméből délután 2.30-kor; menet Volosca, és Abbázia, érintésével; visszajövet indulás Lovranából este 5.—lkából 5.15 órakor. Abbaziát 5.45-kor érintve Menetárak: 80 fillér oda és visszautazásra.

Cirkvenicába és Noviba a „Sirály” gőzössel d. e. 9.45-kor. Visszajövet indulás Noviból d. u. 2.—, Cirkvenicából 2.35-kor. Menetár K 1.50 személyenként.

Abbaziába a „Szamos” és „Lovrana” szalon-gőzösekkel váltakozólag d. e. 7, 8, 9, 10, 11 és déli 12.-kor, délután 2, 3, 4, 5, 6 és 7 órakor. Ez utolsó járat csakis kedvező idő esetén lesz teljesítve, máskülönbben a közlekedés 6 órakor este megszűnik. Menetár 1.20 K személyenként.

Fiuméből Abbaziába omnibus vonal az „Istriano” gőzössel. — Indulás Fiuméből d. e. 9.30 és 10.30 órakor, továbbá d. u. 1.30 és 4.30 órakor. — Visszajövet Abbaziából d. e. 9.30 és 11.30 órakor, továbbá délután 2.30, 5.30-kor. Menetár 20 fil. személyenként.

Kedvezőtlen időjárás esetén a társaság fenntartja magának a járatok számának leszállítását.

— **Durigo Ilona hangversenye.** A hangverseny-egyesület meghívására, Durigo Ilona asszony, a híres dalénekesnő csütörtökön, jan. 4-én este félkilenc órakor a Deák-szálló nagyszobájában hangversenyezik Dienzl Oszkár, a Fiumében is jól ismert hírneves zongoraművész kíséretével. A részletes műsor a következő:

1. Benedetto Marcello — Quella fiamma. Salvator Rosa — Star vicino. Paisiello — La zingarella.

2. Beethoven — Bitten. Ich liebe dich. Neue Liebe. Fr. Schubert — Am Meer. Wohin.

3. Schumann — Waldesgespräch. Aufträge. Brahms — Immer leiser. Feldeinsamkeit. Botschaft.

4. Liszt — Oh! quand je dors. Comment, disaient-ils. Delacroze — Simple valse. Chaminade — L'anueau d'argent. Debussy — Mandoline.

Távirat ◀▶ Telefon

Közös minisztertanács.

BÉCS, dec. 30. Az osztrák földmivelésügyi miniszteriumban ma délelőtt közös miniszteri tanácskozás volt, amelyen magyar részről **Lukács László** pénzügyminiszter, **Serényi Béla** gróf földmivelésügyi miniszter és **Beóthy László** kereskedelemügyi miniszter, osztrák részről pedig a földmivelési, kereskedelmi és pénzügyminiszterek vettek részt. A tanácskozáson a függőben levő közös ügyeket intézték el.

A magyar delegáció ülése.

BÉCS, dec. 30. Ma délelőtt a magyar delegáció egyeztető albizottsága tartott ülést, amely után **Láng Lajos** báró elnöklésével teljes ülésre gyűlt egybe a magyar országos bizottság.

Papp Géza az ülésen benyújtotta az egyeztető albizottság jelentését az 1912. év első 4 hónapjára szóló közös kiadások megállapítása tárgyában s jelentette, hogy az albizottság megvizsgálta az osztrák delegáció határozatát s azt a magyar országos bizottság határozatával megegyezőnek találta. A jelentést a delegáció elfogadta.

Ezután **Láng Lajos** báró engedélyt kért, hogy a magyar országos bizottság tagjait a szükséghez képest újból össze hívhassa, mire befejezettnek nyilvánította a tanácskozást s az ülést bezárta. A magyar delegáció tagjai még ma visszautaznak Budapestre.

Wekerle — tárnokmester.

BUDAPEST, dec. 30. A „Politikai Híradó” beavatott helyről jelenti, hogy a király a vasárnap elhunyt **Zichy Nándor** helyébe **Wekerle Sándor** volt miniszterelnököt nevezte ki tárnokmesterré.

Sirolin "Roche"

ezerszeresen bevált

tüdőhurutok ellen

friss és idült

köhöges, hörghurutnál
tüdőgyulladások után.

Egészséges tüdők erős étvágy óvszer a
tüdővész ellen.

Khuen a királynál.

BÉCS, dec. 30. *Khuen-Hédervary* Károly gróf miniszterelnök tegnapi kihallgatásáról egy bécsi lap a következőket jelenti: A király Khuent rendkívül barátságosan fogadta. Mikor a miniszterelnök a király dolgozószobájába lépett, ő felsége felkelt helyéről és Khuen gróf elé sietett. A miniszterelnök örömeinek adott kifejezést, hogy ő felségét oly friss színben és egészségben üdvözölheti, mire a király elmondta, hogy előbbi meghülesének minden nyomait eltűnt már.

— Egy ilyen öreg embernél — mondta a király — nagyon soká tart, míg teljesen felgyógyul. Most azonban ismét frissen és egészségesen érzem magam.

A király több kérdést intézett a miniszterelnökhöz s meleg köszönettel fogadta a magyar kormány tagjainak új évi szerencsekívánatait.

Lukács László pénzügyminiszter tegnap délután szintén kihallgatáson volt a királynál, aki kegyesen végighallgatta előterjesztéseit.

Polónyi védekeznek.

BUDAPEST, dec. 30. *Polónyi* Géza ma magához kérte egy zsidó felekezeti hetilap az „Ungarische Vochenschrift” szerkesztőjét, hogy tiltakozzék egyes lapoknak ama hírével szemben, mintha ő antiszemita zavarokat óhajtaná az országban előidézni. *Polónyi* kijelentette, hogy mindeme ráfogás ellen tiltakozik s hogy mennyire nem antiszemita, ezt azzal akarja bizonyítani, hogy a híres *Verhovay*-féle antiszemita heccek idején megakadályozta azokat, akik üszköt akartak dobni a magyar felekezetek közé. Ő volt az, aki, hogy védelmezze a zsidóságot az antiszemita elől, párbajt vívott *Verhovay*-val. Az antiszemita vezér ez alkalommal majdnem életét vesztette, de még így is rendkívül súlyos sebet szenvedett. *Polónyi* végül kijelentette, hogy nem akar felekezeti harcot előidézni, csupán a vallástalanságot üldözi.

Az ellopott fejedelmi koponya.

BÉCS, dec. 30. A rendőrség *Karagyorgyevics* herceg sirböltjét lefényképezte s a fényképeket *Belgrádba* küldi *Péter* szerb király részére. A nyomozást folytatják, de eddig siker nélkül.

BELGRÁD, dec. 30. *Hemerle* itteni osztrák-magyar ügyvivő tegnap felkereste *Milano*-*vics* minisztereinköt, akinek *Aehrenthal* osztrák-magyar külügyminiszter nevében sajnálatát fejezte ki a bécsi *Karagyorgyevics* kriptában történt sirrablás felett.

A visszavándorló halála.

KASSA, dec. 30. *Szikszay* István magánzó Amerikából utazott vissza Kassára. Rutka álmomáson *Szikszay* leszállt a vonatról s át akart menni a vágányokon. Az arra haladó gyorsvonat elütötte s széttroncsolta a vigyázatlan embert.

Fegyházra ítelt kereskedő.

BUDAPEST, dec. 30. *Herceg* fővárosi kereskedőt a törvényszék 500,000 koronás hamis bukás miatt egy évi börtönre ítélte. Felbontás folytán az ítéletábla ma foglalkozott az ügygel s *Herceg* büntetését két évi fegyházra emelte fel.

Angol mérnökök pöre.

ARAD, dec. 30. Az aradi törvényszék ma érdekes per tárgyalását kezdte meg. Több angol építésmérnök, akik a város vízerőművét kiépítették, pert indítottak a tanács ellen. A tanács ugyanis másfél milliót ajánlott fel az építésért a mérnököknek, ezek azonban keveslik az összeget s bírói uton akarják bebizonyítani, hogy kétszeresen nagyobb összeghez van joguk.

Gyilkos éjjeli őr.

DEBRECEN, dec. 30. *Mikepércs* községből véres esetet jelentettek az ügyészségnek. *Csóka* János éjjeli őr éjfélkor a község egyik korcsmájában mulatozókat fejszólította, hogy a záróra való tekintettel menjenek ki a korcsmából. Egy *Horváth* Gábor nevű ember öszszeszólközött emiatt az éjjeli őrrel, akinek ráült az órájára. *Csóka* őr ólmosvégű botjával rávágott erre *Horváth* fejére, aki a súlyos sérülés folytán megnemult s tegnap regynapi szenvedés után meghalt. Az éjjeli ört ma letartóztatták.

Katonák és civilek harca.

BUDAPEST, dec. 30. Az Alsóerdősor-utcában levő Zöldkaszoru-szállodában ma éjjel huszárok és polgáremlerek összeverekedtek. *Kulsár* János huszárorrmesterhez egy sörözüveget vágta, a súlyos ütés folytán a huszár szörnyethalt. Három huszár és négy civil súlyosan megsebesültek. A gyilkosság gyanújával *Szigeti* Pál és *Szűcs* Sándor szabósegédek gyanúsítják, akiket letartóztatták.

Szétvagdalt éjjeli őr.

PÉCS, dec. 30. Egy közeli község gyártelepén *Lackmayer* éjjeli őr betörőkkel találkozott, akik kettéhasították az őr fejét, a testét darabokra vagdalták, testrészeit pedig egyik hid alá dobták. A kegyetlen gyilkosokat még nem fogták el.

A pápa ujéve.

RÓMA, dec. 30. A pápa tegnap a Vatikán udvarától körülvéve, a diplomáciai testület újévi üdvözlését vette át. Az osztrák-magyar vatikáni nagykövet, mint a diplomáciai testület doyenje, az összes diplomaták nevében a pápai trón széke előtt francia nyelven fejezte ki a diplomaták szerencsekívánatait, melyre a pápa olasz nyelven válaszolt.

Sziczynski szökése.

LEMBERG, dec. 30. A gyilkos *Sziczynski*, szökésében bűnös börtönőrök ellen a vizsgálatot már befejezték. Hat börtönőrt azzal vádolnak, hogy a rab szökését elősegítették. A főtárgyalás februárban lesz. Az a hír, hogy *Sziczynski* Kanadában van, még nem nyert megerősítést.

A londoni kettős gyilkosság.

LONDON, dec. 30. A tegnapi éjjel Londonban elkövetett gyilkosság tettese tegnap önként jelentkezett. Elmondta, hogy *Abrahamovics*nak hívják s azért követte el a rablógylkosságot, mert a meggyilkolt *Mühlstein* korcsmáros játékban egész vagyonát elnyerte.

Torpedóhajó és vitorlás**összeütközése.**

NODFOLK, dec. 30. A „*Warrington*” nevű amerikai torpedóhajó tegnap egy scoonerrrel összeütközött. A vitorlás erősen meg rongálódott, több matróza pedig súlyosan megsebesült.

A cári család utazása.

SZEBASZTOPOL, dec. 30. Ma délben a cári család a „*Standard*” gőzössei ideérkezett.

Egy orosz ezredes kémkedése.

LEMBERG, dec. 30. Tegnap ítt letartóztatták *Bedanow* orosz ezredest, aki különböző helyeken kémkedett. Ma az ezredest kihallgatják s ekkor szenzációs vallomást tett. Elmondta, hogy harmadfél éve áll az *Ochra* szolgálatában s hat év óta többször követett el kémizésköket. Przmyslben három félvilági hölgyet font se s ezek útján szerzett titkos adatokat. Ma három embert büntetésesség miatt letartóztattak.

Gyilkos pénzügyminiszter.

BERLIN, dec. 30. *San-Domingoból* érkezett jelentés szerint a pénzügyminiszter gyilkolta meg *Cazeres* köztársasági elnököt. Az elnök már előbb levelet irt a belügyminiszter-

hez, amelyben azt írja, hogy a pénzügyminiszter lesz gyilkosa. Elnök és pénzügyminiszter ugyanis hosszabb ideig ellenségeskedtek s legutóbb *Cazeres* elnök sikkasztásnak jött a nyomára. Erre a pénzügyminiszter orozva meggyilkolta az elnököt és Haiti szigetére menekült. Az elsikkasztott összeg tíz millióra rug.

Dinamittól megölt család.

SZÉKESFEHÉRVÁR, dec. 30. *Kocsi* István királyhidai napszámos a polgárdi-i bányában négy dinamit kartácsot lopott s hazafelé menve az országúton játszott a dinamittal. Az egyik kartács felrobbant és *Kocsit* feleségével és két gyermekével együtt megölte.

Butorozott szoba

kiadó Via Valscurigne 30. sz. földszint.

Van szerencsém a n. é. közönség és jóakaróim tudomására hozni, hogy a Viale Francesco Deák 14. sz. alatt levő UNGLER B.-féle fodrászteremből, melynek több éven át vezetője voltam

kiléptem

és *Zárits* Jánosnak a Via Giuseppe Parini 6. sz. alatt levő fodrászüzletébe társnak léptem be.

Szíves pártfogást kérve ez új üzletben is, vagyok teljes tisztelettel

Szerblyin István.

A Grande kávéházban

Szilveszter estétől kezdve
Horváth Gábor
jól ismert és kedvelt cigányzenekara hetenkint háromszor, minden csütörtökön, szombaton és vasárnap

hangversenyez.**„SWIFT“-dörzskapcsolók**

transmissió-csoportok, valamint szij- és kötél-tárcsák üzemből való be- és kikapcsolására, felülmulhatatlan jó és olcsó

ALTENSTEIN és BRANT

mérnökök gépgyárában

Budapest., VI., Lehel-utca 10. sz.
Telefon 151-02 és 65-66.

Fanda Ágoston és Zimmer P. utóda
Zimmer Ferenc
halászmester, cs. és kir. udvari szállító.
Budapest:
Központi vásárcsarnok. Telefon 61-24
Fiók: V. József-tér 13. Telefon 138-19
Sürgőnycim: Zimmer halászmester Budapest.

A „*Balaton* Halászati r.-t.” kizárólagos képviselője. Állandó nagy raktár az összes édesvízi és tengeri halakbau. — Vidéki megrendelések gyorsan, pontosan és jutányos napi áron eszközölnetnek.

A berlini halmérgezés.

BERLIN, dec. 30. Tegnap délután két óráig megállapították, hogy a halmérgezésnek négy újabb halottja és huszonöt betege van. Az eddig megbetegedett hajléktalanok száma 110, a halottak száma pedig ötvenhárom.

A rendőrség legnehezebb dolga a halottak személyazonosságának megállapítása. Eddig csak huszonöt holttestet sikerült agnoszkálni s az agnoszkálás nehezen folyik, mert a legtöbb munkanélküli áldozat hamis iratokat viselt.

Ujabb ételmérgezés

Németországban,

KÖLN, dec. 30. Duisburgban Schwartz építési felügyelőt súlyos betegen, feleségét pedig holtan találták az ágyon. Megállapították, hogy ételmérgezés történt. Szigorú vizsgálatot indítottak.

A háború.

KONSTANTINÁPOLY, dec. 30. A porta értesítette bécsi, párisi, berlini és londoni nagyköveteit, hogy a minisztertanács a tervezett nemzetközi békekonzferenciát a leghatározottabban ellenzi. Törökország csak a fegyvereknek fog engedni.

Nagy olasz veszteség.

KONSTANTINÁPOLY, dec. 30. Delhibadból táviratozzák, hogy ötezer főnyi olasz katonaság megtámadta törökök hadállását ahol 9000 arab és 600 török katona táborozott. A török és arab seregek megvédték pozíciójukat. Az olaszok 600 embert veszítettek. A törökök részéről, akik két ágyut, löszereket és fegyvereket zsákmányoltak, 73 eszték el és 118-an sebesültek meg.

Hirdetmény.**A „Litorale“ Első Tengerparti Konzervgyár Részvénytársaság**

1910. dec. 29-én megtartott rendkívüli közgyűlésén hozott határozat értelmében az eredetileg 200 korona névértékről szóló törzsrészvények 80 koronás névértékre bélyegzendők le és 5 drb. lebélyegzett, egyenként 80 koronás névértékről szóló részvény egy darab új 400 korona névértékű 1911. évi szelvényvel kezdődő szelvényivel ellátott részvényre cserélendő ki.

Az 1908. július 4.-én kelt törzsrészvények tulajdonosait ezennel felhívjuk, tehát, hogy részvényeiket lebélyegzés és új részvényekre leendő kicserélés végett a társaság pénztáránál vagy pedig a Fiumei Kereskedelmi Bank Részvénytársaságnál

1912. január 31.-ig bezárólag

nyujtsák be.

Fiume, 1911. december 30.

AZ IGAZGATÓSÁG.

Tiszta, szépen butorozott szobát keresek lehetőleg villanyvilágítással és fürdőszoba használattal. Cim E. postafiók 229.

Az ujévi torlódásra való tekintettel kérjük a belépni szándékozó új előfizetőket, hogy ebbeli szándékukat **mielőbb** vélnünk közölni sziveskedjenek. Tisztviselőnek csak havi 1 koronába, tehát napi **4 fillér-nél** is kevesebbe kerül „**A Tengerpart**“ házhoz szállítva.

„DE LA VILLE“
SZÁLLODA ÉS KÁVÉHÁZ
FIUME, DEÁK-KORZÓ. TELEFON 521.

A legkényesebb izlés szerint átalakított kávéház a magyarság legkedveltebb találkozó helye. Kitűnő italok, jó magyar borok. Estenként KOVÁCS JÓZSEF jóművészi kaposvári cigányzenekara és RÁCZ KÁROLY budapesti kisbögösszóló hangversenyeznek.

TULAJDONOS:
BUDAI KÁROLY

Első fiumei magyar uri és női FODRÁSZTEREM

Fiume, Adria palota.

Végez hajmosást, hajfestést külön női teremben. Mindenféle hajmunka olcsón teljesítetik. Lakásokba, ugy egyes meghívásokra, mint havi előfizetésekre ügyes fodrásznőt küld.

Az uri teremben jó és pontos kiszolgálás.

Telefon II-60.

Az Orient kávéházban

(Piazza del Commercio) naponta

bécsi női zenekar

Kezdeté este 7 órakor.

!! Szabad bemenet. !!

Weiss M. divat nagyáruház

B. u. é. k.

A „Mercur“-nyomda igen tisztelt üzletfeleinek boldog új esztendőt kíván

Chilkó József.

Mélyen tisztelt vendégeinek minden jót kíván az évforduló alkalmával

Dedakin László, fodrászmester.

A „Hungária“ szálló és étterem igen tisztelt vendégeinek szerencsés új esztendőt kíván

Pusnik Ferenc tulajdonos.

A „Deák“ és „Bonavia“ szállók és éttermek m. t. vendégeinek az évforduló alkalmából minden jót kíván

Ederer-Burger Gyula tulajdonos.

Tisztelt vevőinknek, ismerőseinknek és jó barátainknak ezuton kívánunk boldog új évet.

Wellmann Testvérek, vaskereskedők.

A „Grande“ kávéház nagyrabecsült vendégeinek boldog új esztendőt kíván

Koval Imre, kávé.

Boldog újévet kíván összes feleinek és továbbra is figyelmükbe ajánlja magát

Bratusa Károly cselédszerző.

Via Remai 311. Telef. 12-69.

M. t. vendégeinek és jóakaróinak boldog új évet kíván

a Központi Tejcarnok tulajdonosa, Via Ciotta

Nagyrabecsült vevőimnek az évforduló alkalmából minden jót kívánok.

özv. Schellenberg Gyuláné. hentesüzlete, Nagy vásárcsarnok.

A „Turul“ cipőgyár fiumei fiókja nevében kellemes újévi ünnepeket és sok szerencsét kíván a beköszöntő új esztendőben

Berger Márk.

M. t. pártfogóinak és jóakaróinak szerencsés új évet kíván

Linenberger Simon, az „Imperiál“ szálló tulajdonosa.

Tisztelt vendégeimnek és ismerőseimnek boldog újévet kívánok.

Budai Károly a De la Ville szálló és kávéház tulajdonosa.

Mélyen tisztelt vendégeinek boldog újévet kíván

Corte Angelo fodrászmester.

Confiserie Francaise

B. u. é. k.

A „Specchi“ kávéház t. vendégeinek ezuton kíván boldog új évet

Massari Péter kávé

Tisztelt vevőinek boldog új esztendőt kíván

Grün Benő férfiszbó.

Igen tisztelt vendégeimnek és jóakaróimnak boldogságot és szerencsét kívánok az évforduló alkalmából

Panny Ferenc kávéháztulajdonos.

Igen tisztelt megrendelőimnek es jóismerőseimnek boldog új évet kívánok.

Molnár D. férfiszbó.

Minden egyes vevőjének ez uton kíván szerencsés új esztendőt

Vuja M. divatárus.

Az „Európa“ kávéház jóakaró vendégeinek ezuton kíván szerencsés új esztendőt

Vassilich Marco kávé

Nagyrabecsült vendégeinek az évforduló alkalmával minden jót kíván

Csizmás Demeter fodrászmester.

Mélyen tisztelt jóakaróinak az évforduló alkalmával szerencsét és boldogságot kíván.

Kovács József a De la Ville kávéház zenekarvezetője.

„ A legjobb, legalkalmasabb és nevelési szempontból legcélszerűbb karácsonyi és újévi ajándék „

egy jó könyv.....

Mindenki által hozzáférhető olcsó árak.

ZANUTEL A. könyvkereskedése

Telefon 197. szám

FIUME

Via Adamich

Mélyen tisztelt vendégeiknek boldog új esztendőt kívánnak

Záríts János és Szerblyin István
fodrászmesterek.

Tisztelt vevőimnek, barátainak és jóismerőseimnek boldog új évet kívánok

Breisach R.

Az „Adria“ kávéház tisztelt vendégeinek ezúton kíván szerencsés és boldog új esztendőt

Gianom János
tulajdonos

Tisztelt vevőimnek és barátainak boldog új évet kívánok.

Löwy Henrik,
férfiszabó.

Az 1912. évre sok jót kíván m. t. pártfogóinak

Szuvajcsits J.
fodrászmester.

A „Risorgimento“ kávéház nagybecsült vendégeinek szerencsés új évet kíván

Spiegel Károly,
tulajdonos.

Mélyen tisztelt vevőinek szerencsés új évet és kellemes ünnepeket kíván

Schellenberg Gy. hentes
utódja.

Tisztelt vendégeinek és pártfogóinak boldog új évet kíván az „Adria“ szálló és kávéház tulajdonosa

Negri Tranquillo.

Minden egyes vevőjének boldog új évet kíván a Parigi-mozi buffetjének tulajdonosa

Nalli Ada.

A „Secessio“ kávéház t. vendégeinek boldog új évet kíván

Halbrohr Lajos,
tulajdonos.

M. t. vevőinek boldog új esztendőt és szerencsét kíván

Vezzil Benvenuto
csemegekereskedő.

Az új év küszöbén kellemes ünnepeket és az új évre sok szerencsét és boldogságot kíván t. rendelőinek

Gang Oszkár
lakatosmester.

Sok szerencsét és boldogságot kíván az új évben

Carl Károly
tulajdonos.

a „Salamon“ cukrászda tulajdonosa.

A „Quarnero“ kávéház m. t. vendégeinek boldog új esztendőt kíván

Hack Katalin
tulajdonosnő.

Kellemes újévi ünnepeket s az új esztendőben sok boldogságot kíván igen tisztelt vevőinek

Kadosa Ferenc
pékmester.

Tisztelt vendégeimnek és jóakaróimnak ezúton kívánok boldog új esztendőt

Miazzil Péter
fodrász.

Boldog új esztendőt kíván t. rendelőinek és pártfogóinak

Kalmár János
férfiszabó.

Tisztelt vevőinek sok szerencsét kíván az új esztendőben

Kulcsár Károly
cipésmester.

Részjegyek száma 12.200

Szövetk. tőke K. 1.800.000

Tartaléktőke K. 55.000

A Fiumei Előleg- és Hitelszövetkezet

(korlátozott felelősséggel)

Consorzio Fiumano d'Antecipazioni e Prestiti

(con garanzia limitata)

Via Lodovico Kossuth I. szám I. emelet

megnyitotta az 1912 január 1-én kezdődő évciklusra

a beiratásokat. A hitelszövetkezet

**kölcsönt nyújt
alkalmat ad**

300 koronától tetszés szerinti összegig. 1911. jan. 1-én kezdődő 260 heti vagy 60 havi részletben való visszafizetésre.

minden tagnak célszerű takarékoságra legalább heti 1 koronás befizetésével, melynek révén a tag a társaság jövedelmében is osztoszkodik

Beiratásokat eszközöl és bővebb felvilágosításokat ad a szövetkezet irodája:

Via Lodovico Kossuth I. sz. I. em. Hivatalos órák hétköznapokon 9-től 1 óráig.

Magyar Általános Hitelbank Fiumei fiókja.

Via Lodovico de Adamich és Via Vincenzo de Domini sarkán (Cosulich-ház).

Pénztári órák: D. e. 1/9—1/11, d. u. 3—1/6.

Alaptőke 80.000.000

Alapított 1867-ben.

Tartaléktőke 55.000.000

Elfogad takarékbetéteket

és folyószámla-betéteket

a legelőnyösebb kamatoztatás mellett.

Bármily betétösszeget előzetes felmondás nélkül fizet ki.

Foglalkozik a banküzlet valamennyi ágával.

„ZENIT“ ASBESTPALA

a Vágvölgyi „Zenit“ Asbestpalagyár R. T. Puhó gyártmánya,
a jelenkor legkitünőbb fedőanyaga. Elpusztíthatatlan tetőzet.

Főelőnyei: 1. Tűzben nem robban. — 2. Föltétlenül tűzálló. — 3. Legnagyobb szilárdság minden külső erő ellen. — 4. Nem törik, nem reped. — 5. Kiválóan rugalmas. — 6. A legnagyobb viharok és minden időjárásnak ellenáll. — 7. Igen csekély súlyú és így könnyen szállítható. — 8. Teljesen vízhatlan. — 9. Vízet, havat, port nem ereszt be a padlásra. — 10. Olcsó.

A fentiekért jótállást vállalunk. Mindenféle épületek kész fedését elvállaljuk.

Kizárólagos eladás:

Matzner Brunonál, Fiume Via G. Parini 27

TELEFON 11-66

a spalato Portland Cement gyár r. t. („Salona“ védjegy) képviselője.

Kávéház megnyitás.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy a Via del Pomerio 26. sz. alatt (a volt Balaton vendéglő helyiségében) „Riviera kávéházamat“ megnyitottam. Mindenféle szórakoztató eszközök, bel- és külföldi lapok és első minőségű kávéházi italok állnak a n. é. közönség rendelkezésére.

Minél számosabb látogatást kér

Konrád Ferenc

a „Mercur“ kávéház volt tulajdonosa.

Catti György utóda

cs. és kir. udvari szállító

GYOGYSZERTÁRA

a városi torony mellett.

Ajánlja magát minden orvosi rendelés azonnali és exakt elkészítésére. Kapható minden gyógyszerészeti különlegesség, gyógyszappanok, az összes ásványvizek, toalettcikkek és szépítőszerek stb. stb.

A Tengerpart minden jogos
panaszt közöl és minden
közérdekű felszólalásnak
!!! helyt ad. !!!

Nem kell többé szabónál mértéket venni!

A legszebb kész férfiruhák

kaphatók legolcsóbban csakis az

„ANGOL KIRÁLY“-hoz cimzett ruháüzletben

Fiume, Via del Lido 6 és Via del Molo 2. szám.

Dus választék valódi angol szövetekből készült ruhákban.
Mérték szerinti megrendelések felvételnek.

„ADRIA“ szálló és étterem

Via Adamich 5. szám.

Telefonszám 482.

Kitűnő konyha. - Kőbányai polgári sör. - Elegáns vendégszobák, tengeri kilátással. - Jól elkészített tengeri halak.

Tulajdonos Tranquillo de Negri.

American Shoe Company Ltd.

BUDAPEST,

V., Dorottya-utca 6. sz. és VII. Ezsébet-Körut 42. sz.

Kizárólagos elarúsítása a következő világhírű és elsőrangú amerikai czipőgyártmányoknak:

Urak részére:
Edwin Clapp and Son
Barry,
Walk-Ower,
Commonwealth.

Gyermekeknek:
Piehler.

Hölgyek részére:
Sosis
Cousins,
Laird-Schober
Queen.

➔ Kérje ujonnan megjelent árjegyzékünket. ➔

Buffett Bellevue

Viale Deák (a kapucinusok új házában)

Hideg és meleg ételek, bel- és külföldi, valamint saját termésű borok. Kőbányai polgári sör mindig frissen.

Szives pártfogást kér
SZIRMAI GYŐZŐNÉ

Imperiál szálló

Viale Deák, a pályaudvartól egy percre.
Fiume legújabb szállodája. - 50 modernül berendezett szobával. - Szobák 2.40 K-tól feljebb Villany. - Lift. - Fürdők.

Tulajdonos **LINENBERGER S.**

Első Fiumei Tisztító-vállalat.

Rainer Albert, Fiume, Via dell' Ospedale 1.

Szobák, valamint egész lakások tisztítása, szőnyegtisztítások, parkett-kefélek, valamint kőpadlóknak stanboellel való beeresztése. Szőnyegek porolásra átvételnek. Poloskák irtása szagmentes és a butorzatra ártalmatlan gőz útján. — Pontos kiszolgálás. — Olcsó árak.

Telefon 14-33

December 16-án újra megnyit a via Belvedere 290 sz. Grossich házában (ex Majetich) levő

nagy drogéria

Az üzlet gazdagon fel van szerelve az összes szakba vágó cikkekkel u. m. ásványvizek, sebészeti tárgyak, közönséges és zománc festékek, ecsetek, likőresz-szencek, olajak, tűzijátékok, hajkefék, fogkefék, ruhakefék, toalett-cikkek, illatszerek, spiritusz, benzin, petroleum stb.

Magyar kiszolgálás

A közönség nagybecsű pártfogását kéri
a tulajdonos.

A legajánlatosabb fiumei szállók:

„Deák“ szálló

a Deák-korzón és dependance-a a

Bonavia szálló

Via Edm. Amicis. 4.

Mindkét szállóban kitűnő konyha és árnyas kertek. Fajborok és valódi

Pilzeni ösforrás sör.

Tulajdonos

Ederer-Burger Gyula.

- Lefőztük Paris, -
London és Berlint
szabadalmazott

hajtűnkkel

A frizurát erősen tartja és sohasem esik ki. Kapható minden jobb üzletben. Valamennyi kulturálmában szabadalmazva

POLCZER ÉS TÁRSA

hajtű- és hajdizsmű-áruháza
Budapest, I. kerület, Lenke-ut 65 sz.

Uj úri- és női fodrászterem

nyit meg a Deák-Corso 14. sz. alatt, hol **hölgyek részére külön terem van.** Ondoláció s mindenféle más hajmunka a legjobban, legfinomabb kivitelben készítettik el. A m. t. hölgyek kényelmére ügyes fodrásznőt hához is küldök. — Többszö:ösen kintüntetve munkáimért Budapesten, Bécsben, Londonban és Párisban.

Tisztelettel

Szuvajcsits János

uri és női fodrász.

Eddig az „Adria“-palotabeli fodrászteremben

„M-i-t?“ — Papa megengedte! Hisz' valódi JACOBI-féle Antinicotin-cigarettafüvek fadóbozban!"

Vigyázzon! Csakis a „JACOBI“ jelzéssel valódi!

A leghasznosabb könyv:

Kogutowitz

Teljes Földrajzi és Történelmi Atlasza.

Ára diszes vászon kötésben K 25, félbör-kötésben pedig K. 30.

Megrendelhető

„A Tengerpart“ kiadóhivatalában Gradinata del Sasso Bianco 3 (Wurzer ház) I. em.

130 fő és 80 melléktérképet tartalmaz, melyeknek majdnem mindegyike 8 színben van nyomva s az egyedüli a nagy közönség igényeit mindenben kielégítő atlasz, mely geografiailag az egész világot felöleli, történelmi térképei pedig a magyar és világtörténelem minden egyes korszakáról pontos és megbízható tájékozást nyújtanak.

Egyedüli minden ízében magyar atlasz, mely hazánkat 35 térképen s a Balkán államokat 8 térképen a legnagyobb részletességgel tünteti fel.

≡≡≡ Fizessen elő ≡≡≡ „A Tengerpart“-ra!!

„A Tengerpart“ ujév napján
kilencedik évfolyamába lép.

Fiumének első állandó magyar napilapja ime közeledik fenállásának *első évtizedéhez*. S a mily mértékben nő e lap mögött a befutott idő, oly mértékben izmosodik, erősödik s halad előre Fiume magyarságának szeretetében „A Tengerpart“. Bizonyítéka ez annak, hogy „A Tengerpart“ *eddiggi irányával, mindenkitől független politikájával s bő hírszolgálatával* úgy az ország mint Fiume magyar olvasóközönségének meglegedését vivta ki. Ez a szeretetteljes jóindulat arra biztat bennünket, hogy fokozott munkával s lapunk tartalmának állandó gazdagításával közönségünk támogatását és elismerését fokozottabb mértékben kiérdemeljük. *Jelentékeny anyagi áldozatok árán biztosítottuk magunknak több tekintélyes fővárosi tárcairó és a fumei gazdasági és kulturális viszonyokat alaposan ismerő, kiváló cikkirók közreműködését, közölni fogjuk január első napjaitól kezdve a budapesti és bécsi tőzsde mindennapi árfolyamait, tovább fejlesztjük helyi és környékbeli hírszolgálatunkat és a sport és művészet terén is értékes új erővel gazdagítjuk munkatársaink sorait.* Mindez szükségessé teszi, hogy fokozatosan áttérjünk a hat oldalú lapról az *állandó nyolc oldalas terjedelemlre*, hogy a mi részünkről további áldozatkészséggel, „A Tengerpart“-nak szünet nélküli fejlesztésével s nagyobbitásával rójjuk le hálánkatközönségünk iránt.

„A Tengerpart“ előfizetési ára rohamosan emelkedő előállítási költségek dacára a régi marad:

Egy évre 24 kor., fél évre 12 kor., negyedévre 6 kor., egy óra 2 kor.

Tisztviselők fél áron kapják „A Tengerpart“-ot

➡ Mutatványszámokat egy hétig ingyen küldünk. ➡

Előfizetéseket bármely naptól kezdve posta és telefon útján is felvesz „A Tengerpart“ kiadóhivatala Fiume, Gradinata del Sasso Bianco 3 (Wurzer ház I. em. Telefon 229. Postafiók 105.

IX évfolyam.

Az ujévi torlódásra való tekintettel kérjük a belépni szándékozó új előfizetőket, hogy ebbeli szándékukat már most velünk közölni sziveskedjenek.

IX évfolyam.

LINOLEUM

Haas Leopold

Via della Torre 1. FIUME Telefon 12-67. sz.

==== Ajánl : ====

Linoleum futószőnyegetek		Asztalterítők bordürrel	
67 cm. széles méterje	K 1.55	115 cm. hossz. 85 cm. szél.	K 2.60
90 " " "	" 1.95	130 " " 100 " " "	" 3.60
200 " " "	" 4.40	145 " " 115 " " "	" 4.40

„Linoleum“ fürdő- és hálósobák, ebédlők stb. befedésére à Kor. 2.50 per négyszög méter.

„Linoleum Inlaid“ teljesen átmenő mintával, melyről a minta le nem kopik à K. 4.50 per négyszög méter.

Árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.

Törvényesen védve

FEMINOL

a legújabb és legjobb folyékony

fém tisztítószer

a fémtárgyaknak gyönyörű, tartós fényt ad, még a rozsdafoltot is eltávolítja, nem tűzveszélyes, nem ülepedik.

Egyedüli gyártója **GEIKO** vegyészeti gyár
VÁCZ. Geiger és Tarsa

Törvényesen védve

Austro-Americana TRIESZT.

Rendszeres szolgálat Trieszt és Olaszország, Görögország, Spanyolország Észak-, Közép- és Dél-Amerika között.

F. év végéig még a következő járatok teljesítetnek:

New-Yorkba és a közbeeső kikötőkbe az „Oceania“ gőz. dec.	2-án
Buenos-Ayresbe " " " „Atlanta“ " " "	7-én
" " " " „Alice“ " " "	9-én
" " " " „Francesca“ " " "	14-én
New-Yorkba " " " „Argentina“ " " "	23-án
Buenos-Ayresbe " " " „Laura“ " " "	28-án

A személyforgalom részére új és gyors, kétesvaru Marconi dróttalan táviróval felszerelt hajók állanak rendelkezésre.

Teherforgalom.

Triest, New-York, Philadelphia—New-Orleáns	3 indulás havonént
Savanna—Triest	2 " "
Pensacola—Triest	1 " "
New-Orleáns—Triest	1 " "
Galveston—Triest	1 " "

Két rendkívüli utazás „Martha Washington“ gyorsgőzös-sel Rio de Janeiroba, Santosba és Buenos-Ayresbe 1912. január 11. és március 7-én Triesztből való indulással Nápoly, Barcellona és Terriffa (Kanári szigetek) éritésével.

Átkelés Nápolyból—Buenos-Ayresbe 16 nap alatt.

Tudakozódní lehet az igazgatóságnál, Trieszt, Via Molin Piccicolo 2 (Táviratcim: Cosulich, Trieste) Schenker és Tsa főügyrnökségné Bécs I., Neuthorgasse 17., az utas-irodánál Bécs, II., Kaise Josef-strasse 36. és a társaság más ügynökségeinél.

Kiadótulajdonos: „A Tengerpart“ lapkiadó vállalat.

Ritka alkalom!

Végeladás

Steinmann Ignác Corso 14. sz. alatti készruha-üzletében ahol az összes áruk gyári áron kerülnek eladásra.

Ritka alkalom!

Wellmann Testvérek

Telefon 1215. - FIUME. = Telefon 1216.

==== Via Giovanni Simonetti 1. szám. ====

Ajánlják nagy raktárakat házi és konyhaberendezési tárgyokban. — Berndorfi tiszta nikkell, — tiszta alumínium, — bádogzománc- és öntött zománcedényekben, balance és tizedes mérlegekben stb. — Takaréktűzhelyek és kályhák, ellenzők, kályhalemezek, széntartók és kályha felszerelések. — Mindennemű szerszámok.

Szolid kiszolgálás.

Legolcsóbb áruk.

Fabbro Giuseppe

késes és finom köszörülő műhely
Corso - FIUME - Corso

nagy választékkal mindennemű saját különlegességű s legjobb minőségű vágó szerszámokban

Nagy műhely és nikelző villanyos üzemmel.

Különlegesség borotvák élesítésében.

ÓH JAJ!

Megfojt az átkozott köhögés!

Köhögés, rekedtség
és elnyálkásodás ellen gyors és biztos hatásúak

Egger mellpasztillái

az étvágyat nem rontják és kitűnő ízűek.

Doboz 1 és 2 korona.
Próbadoboz 50 fillér.

Fő- és szétküldési vállalat:

„NADOR“ gyógyszer-tár
Budapest, VI., Váci-körút 17. sz.

ÉLJEN!

Egger-mellpasztillája csakhamar meggyógyított

Kapható Fiumében: Babic Hinkó, Budak D., Mizzan Adorján, Marcelja A., Prodám J., Rosenkart Gusztáv, Skodnik Hugó, Schindler Adolf gyógyszer-tárakban. Benco Ernesto, Jechel Ferenc, Lamberti G., Mauco M. drogueriákban.

HIRDETÉSEK felvételnek a kiadóhivatalban.

Nyomatott a „Mercur“ nyomdában Fiume.